

DE
ONTKNOPING
VAN MIJN
LEVEN

Levensverhaal van Jos Verpaalen

© 2025, Jos Verpaalen

ISBN 9789462473607

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar worden gemaakt in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Voorwoord	5
1 Een onbezorgde jeugd	9
2 Donderdag 13 december 1973	34
3 Naar de Pabo	47
4 Judith	52
5 Thekla	73
6 Noorwegen	80
7 De ontknoping	101
8 De veroordeling	117
9 Behandeling in Nederland	133
10 Naar buiten	167
11 Louise	177
Nawoord	179

Voor mijn kinderen die nooit uit mijn hart zijn gegaan.
Voor Jos die slachtoffer werd van seksueel misbruik op zijn 13e.
Voor de kinderen die door mijn toedoen slachtoffer zijn geworden.

VOORWOORD

Hoi en fijn dat je interesse hebt in mijn boek 'De ontknoping van mijn leven'. De reis van mijn leven oftewel de ontknoping hiervan lees je naast mijn boek óók in mijn gedichten. Mijn gedichten, in aparte dichtbundels, zijn onlosmakelijk verbonden met mijn boek 'De ontknoping van mijn leven' en lopen mee in de tijdlijn vanaf 1974. Gedichten met verdriet, wanhoop, pijn, het hoeft allemaal niet meer, maar ook met blijdschap, vreugde en zelfs geluk komen voorbij.

Ik hoop dat mijn boek en mijn gedichten je stof tot nadenken geven.

Jos Verpaalen

josverpaalen.com

deontknopingvanmijnleven@protonmail.com

DE ONTKNOPING VAN MIJN LEVEN

Wat schuilt er binnenin?

De start van een nieuw begin.

Elke losse knoop

geeft een beetje hoop.

Ik laat mijn hart luchten,

geen reden meer tot vluchten.

Openhartig stap ik 't leven in,

het begin van een nieuw begin.

Dit is mijn levensproject,

anders had 't mij genekt.

Ik ga er alles aan geven

en ik wil alleen maar leven

*Gesterkt door de
mensen om me heen.*

*Vertrouwen en respect
van menigeen.*

*Het verleden zal
zich blijven roeren,
maar deze touwtjes
ga ik niet meer vastsnoeren.*

*Laat mijn hart weer zichtbaar zijn
met eerlijkheid, liefde en pijn.
Ja daarvoor wil ik alles geven.
De ontknoping van mijn leven...*

1 | EEN ONBEZORGDE JEUGD

‘Gooi hem maar in de vuilnisbak!’

Dit riep mijn zus toen ik geboren werd. Gelukkig gaven mijn vader en moeder daar geen gehoor aan en heeft mijn vader mij netjes bij de gemeente aangegeven. Niet als ‘Jos’ zoals eigenlijk de bedoeling was maar als ‘Joske’. Het zal zijn blijdschap en enthousiasme geweest zijn en ja, ik was nog maar een klein manneke toen. De reden waarom mijn zus mij wilde ‘dumpen’ was volgens mij het feit dat ze vier jaar enig kind was geweest. Nu kwam daar opeens zo’n schreeuwlelijk bij die alle aandacht opeiste. Dit heb ik later te horen gekregen van mijn vader en moeder waarbij vooral de uitroep ‘gooi hem maar in de vuilnisbak’ regelmatig over tafel ging. We moesten er allemaal hartelijk om lachen.

Van het begin van mijn leven heb ik natuurlijk geen herinnering. Als mijn vader en moeder nog geleefd hadden had ik ze ernaar kunnen vragen. Er zijn wel babyfoto’s van mij waarop je een blij mannetje ziet staan. Over mijn kleutertijd werd echter nooit veel meer verteld dan dat ik een pop had. Ja, als jongen had ik een pop! Die pop heette Rika. Ik ben er nooit achter gekomen waar die naam vandaan kwam.

De enkele zwartwit foto’s die ik nog heb in mijn enige fotoalbum laten mij zien in een wit pakje met zwart broekje op een grasveld, op een hobbelpaard en bij mijn vader op schoot.

Mijn eerste echte herinnering aan mijn kindertijd is het grasveld in de Televisiestraat in Roosendaal waar wij woonden. Ik weet nog hoe ik daar als klein mannetje op dat veld stond. Het gaf me een gevoel van hoe groot het was: zover ik kon kijken was er alleen maar grasveld en niets anders. Tweeënhalf jaar moet ik zo ongeveer geweest zijn.

Op de stoep naast dat veld stond op een keer een politieagent. Die heb ik een handje gegeven. Dat weet ik nog goed. Voor mijn gevoel was hij groot, breed en lang. Een zo-gezegd indrukwekkend man was hij voor mij. Hij had een blauwe pet op en droeg een lichtblauw uniform met gouden knopen, maar dat kan ik mis hebben, en een brede zwarte riem met een gesp.

Achter het grasveld was de kleuterschool. Toen ik vier jaar werd mocht ik daar naar toe. Nee, ik was drieënhalf, want ik herinner me dat mijn moeder zei dat ik al eerder mocht komen, maar ja op die leeftijd besef je dat allemaal niet. 'Vroeger en later' waren nog onbekende begrippen voor mij. Mijn eerste keer naar de kleuterschool kan ik me niet herinneren. Ik weet er helemaal niets meer van. Hoeveel keer of hoe vaak ik er per week naar toe ging weet ik ook niet meer, maar ik denk iedere dag.

Binnen waren de gangen licht van kleur en het rook er fris, naar de geur van zeep waarmee was schoongemaakt. In het klaslokaal hing de geur van kleurpotloden. Grote ramen zorgden ervoor dat het licht vrij binnen kon komen en de zon rijkelijk aanwezig was. Voor de ramen stonden bloemen en planten in, toen voor mij, grote bloempotten. Ik moest als kleuter naar boven kijken wilde ik ze zien. Het waren grote lange ramen, maar die begonnen een stuk van de grond af, met een vensterbank waar naast de bloemen en planten nog van alles op stond.

Ik speelde graag met een houten blokkendoosje dat met oud vakmanschap vervaardigd was. Het had een deksel dat je er op of af kon schuiven via houten geleidertjes aan de bovenkant van het doosje. De hoeken van het doosje waren vastgemaakt met een 'zwaluwstaartverbinding'. Eén van de blokjes was fout gefabriceerd want de scherpe randjes waren er vanaf. De blokjes waren precies genoeg om er een huisje mee te bouwen. Je kon er zelfs een dak opmaken van het deksel en de driehoekige blokjes gebruiken die dan als dakpannen dienden. Samen met wat plastic autootjes was het leuk om ermee te spelen óf gewoon tegen het huisje aan te rijden zodat het half instortte. Zo hield ik mezelf bezig met vooral bouwen en weer opnieuw opbouwen.

Het was een gemengde kleuterklas. Samenspelen met andere kleuters kan ik me niet zo goed meer herinneren. Op de speelplaats waren er slingers waarmee je in de wind kon rennen en die dan omhoog vlogen. Ze wapperden achter je aan en we hadden de grootste lol. Dat alles gaf me een goed gevoel. Als ik er nu op terugkijk voelt het nog steeds goed. Voor mijn gevoel waren dit vooral mooie en zonnige dagen. Aan regen of koude heb ik weinig herinneringen, hoewel ik dat weer wel kan terughalen bij sommige momenten in mijn kleuterjaren.

Zo zat ik weleens op een regenachtige dag voorop bij mijn moeder op de fiets in een zogenaamd stuurstoeltje. Dat hing dan met twee beugels over het stuur en ik zat aan

de binnenkant met de rugleuning vóór mijn moeder. Ik klemde de stang, waar de pin in zat om het voorwiel te sturen, altijd strak tussen mijn beentjes. Wij reden naar het station om mijn vader op te halen van de trein. Hij werkte bij de Staatsmijnen in Limburg. Ik zie de grijze trappen van het station nog voor me. Toen de houten deur, met glas bovenin, openging zei mijn moeder: 'Kijk daar komt papa aan' en daar stapte mijn vader naar buiten. Ik heb nog een foto uit die tijd van mijn vader met mijn zus. Op die foto heeft hij dezelfde jas aan die hij droeg toen ik hem ging ophalen. Hij had ook dezelfde werktas: een schooltas met een kliksluiting. Later hoorde ik dat mijn vader een hele week weg was en met het weekend weer thuis kwam. Daar werd tegen mij niets over gezegd. Voor mij was dat gewoon zo, ik wist niet beter. Ik kan me niet herinneren dat hij na dat weekend weer naar zijn werk vertrok. Mijn moeder was gewoon thuis. Ik speelde binnen in de huiskamer met autootjes en blokken, buiten op het grasveld samen met wat vriendjes en op de kleuterschool met mijn houten blokkendoos. Het was prima zo.

Toen ik een jaar of vijf was gingen we naar mijn oom en tante in Oud Gastel. We speelden daar in de tuin. Ze hadden een bungalow met een grote tuin die schuin afliep. In die tuin kon je op een deken liggen en spelen. Het was vaak mooi en zonnig weer en dan was het fijn om buiten te spelen.

Ik had altijd een ketelpak aan. Dit was een overall uit een stuk, meestal blauw, die je dicht kon knopen. Aan de voorkant was een embleem gestikt met een figuur erop. Dit embleem was geel weet ik nog. Daaronder droeg ik altijd laarzen. Een ketelpak werd in die dagen gebruikt door werklui die ketels aan de binnenkant schoon bikten om ketelsteen (kalksteen) te verwijderen. Tijdens het kookproces ontstond vanwege de hardheid van het water kalk aan de binnenzijde van de ketels. Hoewel de eerste ontkalkmethodes rond 1900 ontstonden werden die nog niet uitgebreid gebruikt en moest alles handmatig verwijderd worden.

Ik speelde met mijn drie nichtjes, de oudste was van mijn leeftijd. Mijn tante was er vaak bij. Mijn oom was niet thuis want hij werkte bij mijn andere oom als vrachtwagenchauffeur voor dierenvoeding. Hij bevoorradde de boeren in de omgeving terwijl mijn andere oom en tante de diervoederwinkel bestierden, daarnaast nog een café en een zalencomplex hadden én aan boogschieten deden!

Ik ging ook regelmatig naar mijn oom en tante in Etten-Leur. Daar speelde ik met mijn twee nichtjes. Ze hadden bokjes en geitjes, dat was heel leuk. Spelen bij mijn ooms en tantes met mijn nichtjes is een fijne herinnering.

Op een keer toen ik in Oud Gastel aan het spelen was kwam mijn vader mij ophalen om naar huis te gaan. Mijn oom zou ons beiden in zijn Volkswagen Kever naar huis brengen. Dat had hij al vaker gedaan. We reden dan naar het einde van de straat waar een soort klein huisje was (een kapelletje) met een groot kruis waar Jezus aan genageld was. Voor mijn gevoel stond er een struik met doornen en binnenin stonden kaarsen met bloemen ernaast. Ik was gewend dat we rechtsaf gingen, maar nu sloegen we linksaf.

'We rijden verkeerd!' riep ik, waarop mij vader zei: 'Nee, we rijden goed.'

Ik zei: 'Maar we moeten die kant op.'

Mijn vader zei: 'Daar wonen we niet meer, we wonen nu ergens anders.'

Vervolgens herinner ik me een rit met veel wegen over asfalt en beton, bruggen en water. Ik moet in slaap gevallen zijn toen we aankwamen in onze nieuwe woonplaats Brielle. Van het begin dat ik daar woonde weet ik niets meer. Was het door de plotselinge omschakeling van een vertrouwde omgeving naar een wildvreemde waarin ik niemand kende en alles heel anders was dan voorheen? Ik weet het niet. Het begin is gewoon weg.

Samen met mijn vader ben ik nog één keer terug geweest naar de kleuterschool in Roosendaal om afscheid te nemen. Daar kreeg ik mijn blokkendoos mee. Het was echt mijn blokkendoos want het voor mij zo bekende stickertje met een witte bloem zat er op. Diezelfde dag namen we op het grote grasveld ook afscheid van mijn drie vriendjes die daar aan het spelen waren. Mijn vader en ik liepen naar hen toe en we hebben ze allemaal een hand gegeven. Ik heb nog even met hen gespeeld in het zand en wat modder zonder het gevoel te hebben dat ik zo meteen weg zou gaan en nooit meer terug zou komen. Nu ik dit schrijf voel ik de weemoed. Toen was ik misschien te jong om dit zo duidelijk te voelen of kon ik niet plaatsen wat er in me omging.

In onze nieuwe woonplaats weet ik nog langs welke weg we naar school gingen. De weg naar mijn nieuwe school ken ik nu na al die jaren nog uit mijn hoofd. We liepen met meerdere kinderen in een rij en één volwassene erbij de nieuwbouwwijk uit langs het water tot aan de brug. We moesten deze grote donkere houten brug over met aan beide kanten grote pilaren met een tekening erop. Als we over die brug waren moesten we

links een klein straatje in dat uitkwam bij de kleuterschool. Op die school waren nonnen waarvan ik me er twee kan herinneren, een grote en een kleine. Voordat we het schoolgebouw binnengingen moesten we in de rij gaan staan. Ik vond het er heel druk, heel veel kinderen. In de gang moesten we onze schoenen uitdoen en kregen we slofjes aan. Er hing een oude muffe lucht. Tot halverwege de gangmuur waren er kleine dofgroene tegeltjes. Rechts was het klaslokaal, links de wc's. Die kon je ook ruiken. De houten wc deuren hadden dezelfde kleur als de tegels maar dan mat. Het was op die school onwennig voor mij. Als ik in de klas speelde voelde ik me ingesloten. Het voelde heel druk en ik had het gevoel dat ik weinig ruimte had.

Er waren twee fijne momenten: als ik buiten mocht gaan spelen en als ik de melkflessen mocht gaan ophalen. De kratten stonden gestapeld onder een afdak van zinken platen. Het rook er naar melk en nog iets wat ik niet thuis kon brengen, maar het was niet onaangenaam. Later kwam ik er achter dat dat de room was die als een dikke laag boven op de melk lag. Ieder kind had een eigen melkflesje. Met z'n tweeën ging je een krat ophalen met de melkflessen erin die je aan je klasgenootjes mocht uitdelen. Op de flesjes zaten capsules die je, als je flesje leeg was, in de vuilnisbak moest gooien. Dat waren dunne aluminium doppen die om de opening van de fles sloten. Daar was het ook waar de room zich verzameld had. Zodra je de capsule eraf had getrokken verspreidde die weëige roomlucht zich door het klaslokaal. Als iedereen klaar was moest de krat weer teruggebracht worden.

Op een dag zei een van de nonnen dat ze nieuw speelgoed had gekocht. Het was een Simex autobaan waarmee je een weg kon maken in een soort van kleine stad met huizen en winkels. Er waren plastic autootjes bij en een brug. Bij toerbeurt mocht een groepje van vier kinderen hiermee spelen. Ik vond het heel leuk speelgoed. Als ik in een groepje daarmee bezig was speelden anderen kinderen met houten blokken, poppen of in de zandbak. Tegenover de zandbak was een poppenkast en er lagen kleine boekjes. Voorin de klas zat een non achter haar bureau op een stoel die alle twee op een verhoging stonden. Het spelen met de brug ging goed totdat een van de nonnen mij riep. Ik stond meteen op en trapte zo op de brug. Die zei 'krak' en kapot was hij. Ik wilde nog achterom kijken maar dat ging niet omdat de non tegen mij begon te roepen dat ik een stout kind was. Ik moest de hoek in en daar blijven staan met mijn gezicht naar de muur. De witte muur rook naar kalk en hier en daar zat er een zwarte streep en wat vlekken. Bewegen durfde ik me niet.

's Avonds thuisgekomen wist mijn vader al dat ik die brug kapot had gemaakt. Ik zou dat expres gedaan hebben terwijl ik zeker wist dat dat niet zo was en dat het per ongeluk was gebeurd. Die brug kostte 2,50 gulden en zou betaald moeten worden. Volgens mijn vader was dat heel veel geld, maar dat kon ik me toen niet voorstellen. Ik voelde me alleen maar verdrietig dat het gebeurd was en dat mijn vader en moeder boos waren, nou ja in ieder geval mijn vader, van mijn moeder wist ik het niet zeker. Vlak voor het eten mocht ik altijd buiten spelen. Dat mocht nu een aantal dagen niet. Ook moest ik meteen na het eten naar bed. Mijn moeder stopte mij in, ze zei alleen welterusten en gaf me geen kus. Tandenpoetsen deed ik ook nooit. Op t.v. kwam Andy Williams samen met een beer. Die beer was groot in mijn ogen, maar wel lief. Soms was hij wel een beetje dom en dan moest ik lachen. Eén keer per week mocht ik kijken omdat het iets later was dan bedtijd. Ook Andy Williams én de beer moest ik nu helaas voorbij laten gaan.

Er kwam gelukkig een nieuwe brug. Ik mocht weer buitenspelen en zelfs af en toe naar Andy Williams en de beer kijken. Dit voelde een stuk beter en ik was weer blij zoals een kind blij kan zijn!

In ons nieuwe huis had ik een eigen kamer. Dat voelde heel rijk. Er was een raam met uitzicht op de tuin. Ons huis was een drive inn woning, het had een garage. In mijn kamer stond een bed, een kast en twee ronde kartonnen waspoeder dozen. Ze roken heel sterk naar de losse zeep die aan de bovenkant in de wasmachine moest. Op één ervan stond 'All', die had gescheurde randjes. De deksels waren verdwenen maar die waren ook van karton, weet ik nog. In de ene doos zaten mijn plastic bouwstenen en in de andere een kleine houten garage met mijn Matchbox blinken autootjes. Als ik lief was geweest of op school goed had opgelet kocht mijn moeder voor mij een autootje. Ik had ook een Batman auto en als je daarmee reed kwam er een vlammetje uit.

Mijn zus had een kamer aan de andere kant van de muur. Ik maakte op mijn kamer met een spijker een gaatje in de muur achter een schilderijtje. Ik wilde eigenlijk door de muur heen naar mijn zus toe. Niemand wist hiervan. Later heeft mijn vader dat gaatje ontdekt en dichtgesmeerd.

Er was in ons huis een grote woonkamer met een gaskachel erin en een deur naar het balkon. Op het balkon kon je gaan zitten en dat was fijn. De keuken was aan de straat-

kant. Beneden was de garage die vrijwel leeg was want we hadden geen auto. Aan de tuinkant was nog een kamer die vrij donker was en vol stond met meubels, boeken en planten. Deze kamer had een deur naar de tuin.

Ik vond het fijn om buiten te spelen en dat was ook het fijne van de kleuterschool. Ik speelde hier altijd met heel veel kinderen. Er was een klimrek en een grote zandbak. Rechts daarvan was een klein bouwvalletje, een soort van opgestapelde dikke stenen met cement met een metalen dakje erop, met een deurtje. Op een dag hebben we stiekem dat deurtje open gemaakt. We vonden in de ruimte plastic zwaarden en schilden. Onze harten klopten van opwinding. Toen de nonnen even binnen waren gingen we samen op het dakje staan met in ons hand een zwaard en in de andere een schild. Wij zwaaiden met onze zwaarden en hielden de schilden omhoog net alsof we aan het vechten waren. Dat was fijn en heel spannend!

Iedere dag liep ik met 'het rijtje' mee helemaal naar de kleuterschool. Door weer en wind, regen en koude, maar ook met zonneschijn. De luchten waren blauw tot donkerblauw gekleurd en als de wind over ons heen blies, kreeg ik het gevoel dat er iets 'machtigs' aan de gang was. Geen enkele dag werd overgeslagen, we liepen altijd heen én weer terug.

Een keer had het onderweg geroken naar frisse lucht en speculaas, maar dat laatste kon verbeelding zijn... Misschien kwam dat omdat het bijna Sinterklaas was, hij was al in het land. In de klas zaten we te wachten op Zwarte Piet. Vanuit de hoge ramen van het klaslokaal had ik zicht op het gebouw dat aan de kleuterschool grensde, een internaat met een brandtrap en een plat dak. Een vriend vertelde mij jaren later dat hij ook in die tijd op dat internaat had gezeten. Zo dichtbij maar elkaar nooit gezien, hoe is het allemaal mogelijk. Opeens verschenen daar twee Zwarte Pieten! Wij stonden voor het raam enthousiast te roepen en te wijzen. Die verrassing maakte indruk op mij, vooral toen ze naar beneden begonnen te klimmen via de brandtrap met die grote zware zak op hun rug. Wij wisten het: in die zakken zaten cadeautjes! Voordat de deur helemaal open was, en de Pieten nog niet te zien waren, vlogen de pepernoten gemengd met schuimpjes al naar binnen. Wij doken naar de grond om zoveel mogelijk te bemachtigen natuurlijk. Daarna moest er gezongen worden. Wij zongen uit volle borst tot we niet meer konden. Toen Sinterklaas eindelijk in de klas zat werd ik als derde kind bij hem geroepen.

Hij vroeg mij wat ik wilde worden en ik zei: 'Politieagent.'

'Nou', zei hij, 'Dan moet je nog lang naar school gaan en goed leren.'

We kregen allemaal een cadeautje maar wat dat was weet ik niet meer.

Op een dag gebeurde er iets. We waren buiten aan het spelen. Ik was met een vriendje op het klimrek aan klimmen en was zelfs een beetje bang dat ik er af zou vallen zo hoog gingen we, toen een van de nonnen riep: 'Komen!'

We moesten in een rij gaan staan. Er stonden drie rijen met kinderen naast elkaar. De grote non vertelde dat er over de wc bril was geplast. Dat was niet netjes en kon niet zei ze met strenge stem en keek over haar bril naar ons met een strakke blik. Ze vroeg wie dat gedaan had. Ze herhaalde haar vraag nog een keer en nóg een keer. Niemand stak zijn hand op. Ik ook niet, want ik had het niet gedaan. Ze zuchtte en stapte naar voren. Eén voor één stak ze haar hand in een broekje en zo ging het verder om te voelen wie er een natte broek had, want die had dan ook op de bril geplast en zelfs op de grond. Zo kwam ze ook bij mij. Ik keek naar de grond en voelde haar hand in mijn broekje gaan en voelde dat hij daar veel te lang bleef. Dat is me steeds bijgebleven. Zo goed zelfs dat ik het me nog goed kan herinneren, nu nog. Het doet me nog steeds iets. Het was een heel ongemakkelijk gevoel. Ik heb foto's van die kleuterschool maar ik kijk er niet met plezier op terug.

De basisschool bestond nog niet. Na de kleuterschool ging ik naar de lagere school aan de overkant van de straat. De route erheen was dezelfde. De lagere school was een breed gebouw met één verdieping. Ervoor lag een grote speelplaats met aan weerszijden van de ingang van die speelplaats overkappingen waar fietsen onder gezet konden worden. Ze waren soms ook leeg. Als je over de speelplaats liep kwam je bij een groenstrook die aan de school grensde. Daar stonden een grote boom, struiken en planten en er groeide gras. De strook was afgezet met paaltjes waarover een draad gespannen was. De draad was vastgezet met zogenaamde krammen. Dit zijn draadkrammen die op een groot nietje lijken met twee scherpe uiteinden. Ze werden over de draad in het paaltje geslagen om zo voor een goede afscheiding te zorgen. De ingang van de school was te bereiken via twee traptreden naar een bordes, dat uit twee deuren bestond. De breedte van de school was even lang als de groenstrook. Rondom de speelplaats stonden lage muren. De school lag in de oude stadskern en naast de school stonden nog authentieke huisjes. Die huisjes spraken mij wel aan, ik vond ze gezellig en als kind zag ik ze liever dan de moderne huizen in de wijk waarin ik zelf woonde.

In de gang van de school lagen donkere plavuizen en er waren rode tegeltjes aan de wand. Als ik in de gang linksaf sloeg kwam ik bij het klaslokaal van de 1e klas. In dat lokaal stonden ronde tafels waaraan we met vier kinderen konden zitten. De ramen waren langwerpig en groot. Het was een hele lichte ruimte. Ik zat helemaal links achteraan, dicht bij het raam. Aan de andere kant stond over de hele breedte een ladekast waar van alles in zat: schrijfspullen, creaspullen. Boven de kast hingen lesplaten: van een boerderij, een sloot en plas en van een bos. Aan de muur waar ik zat hing een plaat van een oerwoud. Op de vloer lag linoleum.

De juffrouw was een non, die kort en krachtig praatte. Er waren twee lesborden: een zwart en een groen. Op het groene bord konden figuurtjes gekleefd worden. In de rekenles werd dit bord gebruikt om met figuurtjes, vooral kippen, het rekenen inzichtelijk te maken. De juffrouw vertelde bijvoorbeeld een verhaaltje over hoeveel kippen een boer had en dat er een paar waren ontsnapt. Ze haalde dan een paar kippen van het bord. Hoeveel blijven er dan nog over? Ik vond het altijd spannend als ik naar voren mocht komen om te vertellen hoeveel kippen we over hielden als er twee ontsnapt waren.

's Morgens begonnen we altijd met een gebed. Ik weet nog hoe dat klonk. Ook staat me nog bij hoe de juffrouw op een groot vel papier Jezus had getekend aan een ronde tafel. Wij kregen een vel papier met een voorgedrukte figuur waarop je jezelf mocht intekenen en kleuren. Ik had mezelf getekend en gekleurd met een bos tulpen in mijn hand die ik aan Jezus wilde geven. De juffrouw haalde alle tekeningen op. De volgende dag zag ik dat mijn tekening naast die van Jezus was geplakt. Ik was hartstikke trots en voelde me blij.

Aan de ronde tafel waar ik zat hadden we veel plezier. We zaten met 4 jongetjes. Soms waren we een beetje te speels en dook er één stiekem onder tafel als de juffrouw niet keek. Op een dag tijdens de les toen we met zijn vieren aan tafel zaten, ging de juf even de klas uit. Iedereen had een kort broekje aan want het was warm die dag. Even keken we elkaar aan en toen lieten we spontaan onze piemeltjes aan elkaar zien, heel even maar, en een lol dat we hadden! De juffrouw kwam binnen en had er niets van gemerkt. Dat gaf ook niks want het maakt deel uit van een gezonde seksuele ontwikkeling op die leeftijd.

Zowel in de 1e als in de 2e klas speelde ik op de speelplaats met een vast groepje jongens en meisjes van mijn klas. We speelden soms 'Leeuwkje' onder het afdak waar normaal fietsen stonden van de meneren en juffrouwen. Dat was fijn als het regende maar ook als de zon scheen want dan was het lekker koel. Ik was de hoofdleeuw, bewaakte de groep door rondjes te lopen om de groep heen en brulde soms ongegeneerd luid om alle andere 'dieren' bang te maken. Mijn 'mede-leeuwen' die allemaal op de grond lagen en soms opstonden om rond te lopen hadden een lui leven en af en toe moest ik ze toe spreken en vertellen wat we gingen doen want er moest ook gegeten worden natuurlijk. Dan moest één leeuw het van mij overnemen en ging ik op stap door de jungle (het schoolplein vol met kinderen) op zoek naar eten. Soms zag ik oudere kinderen met een bal spelen. Op een keer kregen twee meisjes ruzie over een bal. De ene schopte de ander. Dat maakte wel indruk op mij, ook omdat naderhand bleek dat het twee zusjes waren.

In de tweede klas kreeg ik een echte juffrouw, geen non. Het klaslokaal was anders dan dat van de 1e klas. De vloer was van hout en de tafeltjes stonden twee aan twee naast elkaar. Ik zat in de tweede rij bij het raam. Het bureau van de juffrouw was van hout en stond niet op een verhoging. Het lokaal was donkerder omdat de grote boom ervoor stond. Aan de achterkant in het lokaal was het prikbord. Bijna alles wat we maakten werd daar opgehangen. Elk kind had een stukje van het prikbord. Dat vond ik fijn. 's Morgens werd er niet gebeden. We startten met vertellen over wat we de vorige dag of in het weekend hadden gedaan.

We zongen kinderliedjes die ik nog nooit gehoord had. Ik vond het moderne liedjes. Het ging bijvoorbeeld over een vader die thuis kwam van zijn werk en boodschappen had gedaan. Dat paste niet in mijn gedachtewereld waar vader naar het werk ging en moeder de boodschappen deed. Er veranderde wat in mijn beeldvorming en in mijn gevoelens. Die werden wat vrijer. Het was een geweldige klas. We mochten als we aan de beurt waren veel praten. Iedere vrijdagmiddag keken we naar dia's of een tekenfilm. Ik bleef daar tussen de middag ook over. We liepen op sokken en op de houten vloer. Op een keer was ik naar de wc geweest en gleed uit. Ik voelde een stekende pijn. Er zat een splinter in mijn voet. De juffrouw probeerde heel voorzichtig mijn sok uit te trekken. Dat ging niet, maar later lukte het haar om de splinter eruit te trekken en daarna ook de sok. Er kwam een pleister op en ik zat zonder sok op een stoel om mijn brood op te eten.

In die tijd was ik een beetje eigenwijs. De juffrouw had verteld dat Sinterklaas op 6 december jarig was. Ik geloofde dat niet en zei: 'Nee, hij is op 5 december jarig.' Toen ze haar handen aan het wassen was zat ik heel erg nee te schudden. Tot mijn verbazing, want ze kon mij vanachter het bord niet zien, zei ze: 'Nee Jos, het is niet waar.'

Ze ging tussen haar bureau en de eerste rij met bankjes staan en leek heel groot toen ze mij aankeek en nogmaals zei: 'Nee Jos, het is niet waar.'

Ondanks dat we het niet eens waren met elkaar had ik toch het gevoel dat ze mij in mijn waarde liet. Het was gewoon een hele hartelijke vrouw.

Op een keer stond ik op het schoolplein naast de groenstrook. Ik zette mijn ene voet boven op een paaltje en keek rond. Opeens werd ik er me van bewust dat dit mijn wereld was. Dat was goed.

We liepen dus altijd in het rijtje met een ouder naar school. Mijn moeder had zich daar ook voor opgegeven. Maar als mijn moeder meeliep liepen er steeds minder kinderen mee. Ik herinner me het beeld dat ik op de hoek van de straat met mijn moeder stond te wachten en dat er geen andere kinderen kwamen. Wij zijn toen met z'n tweeën naar school gelopen. Dat vond ik heel zielig voor mijn moeder. Dit gebeurde een paar keer. Bij andere vaders en moeders kwamen bijna alle kinderen. Daarom is mijn moeder ermee gestopt. Ik weet de reden niet waarom de kinderen niet met haar meeliepen. Mijn moeder praatte daar ook niet met mij over.

In die tijd kreeg ik een vriendje, Jean Pierre, die twee straten verderop woonde. Ik ging meestal bij hem spelen met autootjes. We speelden Thunderbirds 1 en 2. Als hij bij mij kwam speelden we met de blokken of de Match box autootjes. Ik mocht op zijn verjaardag een keer mee. Er lag sneeuw. We zouden een heuvel beklimmen en naar beneden roetsjen met de slee. Dat deden we een paar keer. Het was al donker. Ik had laarsjes aan die heel glad waren. Telkens als ik uitgleed hielp de moeder van Jean Pierre mij weer omhoog. Toen we dat gedaan hadden gingen we pannenkoeken eten. We zaten aan een grote ronde tafel met een wit kleed. In het midden van de tafel stond een kandelaar met grote kaarsen. Zo was de kamer mooi verlicht en het was er warm. Jean Pierre en ik zaten aan weerszijden van zijn moeder aan tafel. Toen kreeg ik de grootste pannenkoek die ik ooit gezien had. Een gigantische pannenkoek was het. Ik kon hem dan ook niet op.

In die tijd kreeg ik voor mijn verjaardag een klein rood portemonneetje met een koperen sluiting. Als ik die omlaag drukte ging het open. Mijn vader en moeder stopten er af en toe wat centen of een stuiver in. Mijn moeder had een keer duimdrop gekocht die je als een plakje op je duim kon doen en zo kon opsnoepen. Op een dag haalde ik 5 cent uit mijn portemonnee en liep, in mijn uppie, de hele weg naar school. Een stukje verderop was er een snoepwinkeltje. Ik kocht er voor 5 cent duimdrop die al op was voordat ik thuis was.

Van Sinterklaas kreeg ik boekjes van Wipneus en Pim. Ik werd niet voorgelezen. Ik las deze boekjes zelf in bed voor het slapen gaan. Ik had ook een paar boekjes van Pinkeltje gekregen. Het ene was Pinkeltje en de Flonkersteen en het andere Pinkeltje op zoek naar Klaas Vaak. Ook kreeg ik een puzzel waarop twee mannen aan het vissen zijn op een meer en een beer hun kampement overhoop haalt. Die beer kijkt in een spiegel terwijl hij met zijn voet een tube tandpasta open trapt. Ik speelde veel met Sio montage. Dit waren houten blokken in allerlei vormen en kleuren. Daarvan bouwde ik een hijskraan met een touw eraan waar een magneetblokje aanzat zodat er dingen mee opgetild konden worden. Dat deed ik altijd terwijl ik voor de kachel zat die flink snorde. Op één of andere manier moest ik dat zo doen anders zou het mij niet lukken om die hijskraan te bouwen. Dat dacht ik tenminste. Later lukte het natuurlijk ook zonder die warme kachel.

Mijn moeder is opgegroeid op de boerderij van mijn opa en oma. Die boerderij stond aan de rand van het bos in de buurt van een klein dorp, Rucphen. Zoals mijn moeder vertelde was het altijd hard werken op de boerderij en je mocht nooit naar school, want er moest gewerkt worden! 'Ik heb nooit iets geleerd' zei mijn moeder regelmatig. Mijn moeder was de oudste van 4 kinderen, 3 meisjes en 1 jongen die de op één na jongste was.

Mijn vader kwam uit een 'kolenboer' gezin. Vroeger werden kachels op kolen gestookt. Zwarte 'brokken' die in de kachel gingen, aangestoken werden, opvlamden en daarna branden met een kleine vlam of lang nagloeiden. Dat moest ook wel want het kon stevig vriezen soms wel meer dan -20 °C, wat nu moeilijk meer voor te stellen is. Zo werden de huizen verwarmd totdat de centrale verwarming zijn intrede deed in de jaren zeventig van de vorige eeuw. Als vijfde in de rij van zes jongens was mijn vader de op één na jongste. Zijn moeder, mijn oma, stierf kort na de geboorte van het jongste